

יחס הגדולים וקהילת ירושלים למרן הגראי"ה קוק זצוק"ל כרבה של ירושלים

מי שמונה כרבה של ירושלים בתר"ף וירש את מרן הגר"ש סלנט זצוק"ל (תקע"ה-תרס"ט) הוא מרן הגאון הראי"ה קוק זצוק"ל (תרכ"ה-תרצ"ה), והוא זה שמרן הגרצ"פ פרנק זצ"ל (תרל"ג-תשכ"א) ירש אותו. "העדה החרדית" הוקמה בידי מיעוט מהאשכנזים שלא הסכימו למינוי הראי"ה לרבנות בירושלים כי ראו בדרכו דרך שהיא מודרנית מדי לקהילת ירושלים, ומרן הגרייח"ז זצוק"ל מונה כרבה. בהגדרה רשמית הוא היה גאב"ד "העדה החרדית", ומבחינת "העדה החרדית" בלבד זה היה גם מינוי כ'גאב"ד ירושלים'. אך כפי שנראה להלן כלל יהודי ירושלים ורבניה התייחסו לרב קוק כרבם (כך למשל גם משפחות אויירבך ואלישיב), וכן גדולי ישראל מהעולם ראו ברב קוק את רבה של ירושלים ולא ברב זוננפלד.

במכתב למשלחת הרבנים שיצאה לארה"ב בתרפ"ד מטעם מוסדות התורה בירושלים וליטא כדי להתרים בעבורם כתב מרן הגאון הרב ישראל מאיר הכהן קגן (הח"ח) מראדין זצוק"ל (תקפ"ט/תקצ"ט-תרצ"ג) בראשו:

*'לכבוד הרבנים הגאונים הגדולים
מהר"ר אברהם יצחק הכהן קוק נ"י אב"ד דעיה"ק ירושלים,
מו"ה אברהם דוב שפירא נ"י אב"ד דקאוונא,
ומו"ה משה מרדכי אפשטיין אב"ד דסלאבאדקה.'*

רואים ממכתב זה שהח"ח מתייחס לרבנות הרב קוק בירושלים כמו רבנותם של הרב שפירא בקובנה והרב אפשטיין בסלבדקה. וכן מזה שהרב קוק עמד בראש המשלחת הרבנית הזאת שיצאה מטעם מוסדות התורה בירושלים, מוכח שרוב ככל רבני ירושלים וראשי הישיבות בה תומכים ברב קוק ורואים בו את רבם ומנהיגם, וכן יש לציין שבפרידה לפני צאת הרב קוק לארה"ב השתתפו בין השאר מרנן הגאונים זצוק"ל נציגי הישיבות "עץ חיים" (הרי"מ טיקוצ'ינסקי), "תורת חיים" (הרב זרח אפרים אפשטיין), "מאה שערים" (הרי"ג הורוביץ שכיחן גם כרב השכונה), "חיי עולם" (הרב אלימלך רובינשטיין) ו"שער השמים" (הרחי"ל אויירבך), הגר"א פילוסוף זצ"ל כנציג הרבנים הספרדיים, הרב חיים מן זצ"ל כנציג ועד המלמדים ונציגי "הועד הכללי - כנסת ישראל". בעתון החרדי "קול יעקב" כתבו בראשית דבריהם על הפרידה:

"היהדות החרדית כולה על רבניה, ומלמדיה ולומדיה, עסקניה וראשי ישיבותיה, היתה עסוקה בנסיעתו של ראש הרבנים לארץ ישראל, הגאון רבנו אברהם יצחק הכהן קוק, לאמריקא, לשם החזקת הישוב הקדוש בארץ ישראל ומוסדותיה הדתיים. כולם התחרו להנעים לרבנו הגדול את פרידתו מארצנו הקדושה חביבת-נפשו ודאגו להכשיר לו את הנסיעה בכל האפשר."

להשלמה אביא כי לאחר חזרת הרב קוק מארה"ב נערכה אספת רבנים וראשי מוסדות תורה בבית "הועד הכללי - כנסת ישראל" ובין הדברים הכרוז שפורסם בעקבות האספה הייתה התייחסות לעניין זה:

'האספה כלה מביעה את רגשי תודתה והערצתה לכבוד מרן ראש רבני א"י הגאון רא"י קוק שליט"א על מס"ג לטובת מוסדות התורה והדת באה"ק וכתותו את רגליו בארצות אמריקא לקיומה של תורה בארץ ובגולה ומכירה את פעולותיו הכבירות לחזקת של מוסדות התורה.'

על הדברים חתומים 24 מרבני ירושלים ומנהלי מוסדותיה.

כמו כן חתנו של הח"ח, הגאון הרב אהרן הכהן זצ"ל בעל "עבודת הקורבנות", במכתב שבו הודה לרב קוק בתרפ"ג על שסידר לו ולמשפחתו אשרת עלייה לארץ וכן שאל אם גם השיג משרה בשבילו לפרנסת משפחתו ובירר האם הקים את ישיבת "תורת כהנים" שרצה להקים שתעסוק בעבודת הכהנים במקדש, וכן מבקש מהרב קוק הסכמה על קונטרס על סדר קרבן פסח שחיבר כחלק שני מספרו "עבודת הקרבנות" ששלח לו כחודש לפני כתיבת המכתב הזה, מתייחס אליו כרבה של ירושלים:

אהרן הכהן

אב"ד דק"ק גאוןאשווענצא פלך ווילנא

בע"ה יום ב' ה' ויגש שנת תרפ"ג

כל טוב סלה אל כבוד ידיד ה' וידיד נפש כל חי, הרב הגאון הגדול, נר ישראל, נזר תפארת עדת ישורון, גודר גדר ועומד בפרץ, רב פעלים לתורה כו', כקש"ת מו"ה אברהם יצחק הכהן, ראב"ד דק"ק ירושלים קדישא, שליט"א שלום לו ולכל הנלוים אליו והחוסים בצל תורתו שלום לעד. אדשה"ט כיאות... כחפצו וכחפץ המתכבד בידידותו, אהרן הכהן.

מרן הגר"ש אלישוב (בעל ה"לשם [שבו ואחלמה]) ("צוק"ל (תר"א-תרפ"ו) כתב בתרפ"ב מכתב שבו מברכו על מינויו לרבה הראשי האשכנזי של ירושלים:

'כבוד ידידי מאז, הרב הגאון, המאור הגדול, שמו נודע לתהילה ולתפארת, כש"ת מוהרא"י הכהן קוק שליט"א, רב הכולל בירושלים עיה"ק תוב"ב. אחדשה"ט כמשפט.

הגד הוגד לי כי רום מעלתו נתמנה לרב הכולל בירושלים ושמחתי מאוד על זה, והנני מתכבד לברך את כבוד רומ"ל כי יאריך ימים על כסא הרבנות הזאת, וינוב שמו הטוב למרחוק, ויעלה מעלה אכ"ר. [...]

ובזה אסיים בשים שלום, יתן ד' וירום קרנו בכבוד עד זקנה ושיבה, כאוות נפש ידידו ומכירו משכבר הימים. יתן ד' ויזכו גם אותנו לעלות לארה"ק בקרוב, לחון את עפר ארצנו, וגם לחדות בשמחה את פני רום מעלתו. מלב ונפש ידידו עוז באהבת עולם, שלמה עליאשוב, בעהמ"ח ספר "לשם שבו ואחלמה".

ישיבת "שער השמים" פרסמה כרוז לכבוד הגעתו של הרב קוק לירושלים וקבלתו את משרת הרבנות (בפועל הסכים לקבלה בטבת תר"פ, כארבעה חודשים לאחר הגיעו אליה) וכך נכתב בין הדברים:

ישיבה הקדושה שער השמים

בעיה"ק ירושלים תובב"א

'בשם הישיבה הקדושה שער השמים... נקדם בברכה את פני רבנו הגאון הצדיק אור ישראל וקדושו כקש"ת מוהר"ר אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א ליום עלייתו ירושלימה עיה"ק תוב"א לשבת על כיסא כבוד התורה להיות אב ורועה את עמו בקודש. אנו מברכים את היום אשר זכינו לראות את רבנו מתבשר בבשורת ציון וככהן בבית ה' יהיה לנו רבנו משפיע אור תורה וקדושה בישראל ובישבתנו שער השמים המוקדשת ללימוד רזי התורה וחכמת האמת אשר רבנו מכהן כהונת ראש בהיכלה

ברגשי הכנעה יום התגלות אורו בקודש ב' רחמים עטר"ת

גבאי ומנהלי הישיבה שער השמים וסניפיה

נאם אהרן שלמה מהרי"ל מזאגר

נאם מנחם מענכין הלפרין

נאם חיים יהודה לייב אויירבך

נאם שמעון צבי הורוויץ לידער

מרן הגאון הרב יהודה ירוחם פישל פרלא צוק"ל (תר"ו-תרצ"ד) - שלח בג' באדר ב' תרפ"ז מכתב לרב קוק בעניין מכירת ספרו על "ספר המצוות" לרס"ג (שהוא בעצם פיוט ארוך) ומבקש לסייע לר"א קניג שמתעסק במכירתו, וכך כתב:

'כבוד הרב הגאון הגדול וכו' כש"ת מה"ר אברהם יצחק הגאב"ד דפה שליט"א

...והנני משתמש במקרה זה לסייע למעכ"ת... לסייע להר"א קעניג הנ"ל ע"י מכתב גלוי לאנשים ידועים פה אשר ידועים למעכ"ת כי ראויים הם לכך ויכולים לקנות ספר כזה ובוה יחזק את ידי ויטיב מצבי כי מכירת ספרי היא מחייתי כעת...

המכבדו כרם ערכו

מרן הגאון הרב חזקיה יוסף מישקובסקי זצ"ל (תרמ"ד-תש"ז) כתב לרב קוק מכתב תודה על מכתב הברכה על מינויו למשרת הרבנות בקהילת קרינקי באזור ביאליסטוק בפולין, ובראשו כתב: 'להארז אשר בלבנון, תפארת ארץ הצבי, נזר ועטרה, הרב הגאון הגדול, נודע ביהודה ובישראל גדול שמו, אוצר כל יקר וסגולה, אבן פינה בציון המצוינת, הכהן הגדול מאחיו, מרן אברהם יצחק הכהן קוק הי"ו, ראש הרבנים ונשיא קריתא קדישא וארעא קדישא. אחדשת"ה. ('אגרות לראי"ה', מכתב פ' מהדורה הראשונה וקל"ג בשנייה)

מרן הגאון הרב זליג ראובן בנגיס זצוק"ל (תרכ"ד-תשי"ג) שהייתה היכרות בינו לרב קוק בישיבת וולוז'ין וקרבים צעירים, היה ראב"ד העדה החרדית לאחר פטירת הרב קוק ובשנים מאוחרות יותר אף בתפקיד הבכיר יותר של גאב"ד שהוא בעצם משרת רבה של "העדה החרדית". ממכתבים שונים בהיות הרב קוק ראב"ד האשכנזים בירושלים, עולה הערצתו הגדולה לרב קוק והתייחסותו לרב קוק כרבה של ירושלים ולמשל:

'עמ"י עש"ו י"ד אחה"ש [אסרו חג השבועות] ותן ברכה תרפ"ג לפ"ק קלוויוריעא ליטא.
יאר ד' פניו אל כבוד ידי"ע וידיד נפשי, הרב הגאון האמיתי, תפארת ישורון, נודע לתהילה בקרב עם סגולה כו' כקש"ת מ' ר' אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א, האבד"ק ירושלים עיה"ק תובב"א.

אחרי תת לכתר"ה את ברכתי שלום ברגשי אהבה נאמנה, הנני להודיעו כי מכתבו נכון הגיעני במועדו, ורבת שבעה לה נפשי עונג בהתבשרי שלומי ושלום תורתו כי טוב, וכן אברכו גם לימים יבואו כי ישפות ד' שלומי ושלום משפחתו ושל' תורתו לאושר ולתפארת עמו ועדתו ולשמחת כל מוקיריו דורשי אושרו והצלחתו, אשר בתוכם ימנה גם אני המתרפק באהבתו - וברך אברכנו בכל הני מילי דמיטב. יזכנו ד' לראותו עומד ועוסק בעבודה בבית מקדשנו אשר מהרה יבנה למראה עינינו בתוככי ירושלים עיה"ק, ישמח לבנו ותגל נפשנו אכי"ר.
כא"נ אוהבו המיחל לישועת ד' על עמנו ועל ארצנו, זעליג ראובן בענגיס. ('אגרות לראי"ה' אגרת קמ"ג)

אף מרן הגאון הרב פינחס הלוי אפשטיין זצ"ל שהיה מרבני "העדה החרדית" ושימש כמה שנים כראב"ד העדה החרדית, כתב בה' בניסן תרפ"ג בראש מכתב שבו מציע לפני הרב קוק את הערתו ההלכתית לגבי איסורים התלויים בו ביום:

'לכבוד הרב הגאון המפורסם כש"ת מוהרא"י קוק שליט"א האב"ד דפעה"ק.

רואים כאן שהרב פינחס אפשטיין שהיה מהעדה החרדית מכיר ברבנותו של הרב קוק בירושלים וזה עצמו מראה על הכבוד הרב שרחש לרב קוק, וכן מכך שר' פנחס אפשטיין הציע לפני הרב קוק את הערתו ההלכתית בלי שיהיה מוכרח לעשות זאת, מוכיחה שהעריך מאוד את הרב קוק.

מרן הגאון הרב מנחם מנדל ז'ק זצוק"ל (תרל"א-תש"ג) - התפרסם כרבה של ריגה והיה מועמד להיות הגאב"ד השני של העדה החרדית לאחר פטירת הרב זוננפלד (בסוף נבחר מרן הגרי"צ דושינסקי זצוק"ל).
במכתב מט' באלול תרפ"א המבקש מהרב קוק לעזור לרב ישיש (הגאון הרב אברהם צבי ברודנה זצ"ל מאפזין ואשקבה) ורעייתו, כתב בראשו כך:

'כתיבה וחתימה טוב להוד כבוד ידיד ה' וידיד חמדת ישראל וידיד נפשי עז עוד מאז ה"ה הגאון הגדול המובהק מעוז ומגדול בתורה חכמה ויראה, בגליא ורזיא, פאה"ד, מפורסם לתהלה וכו' כבקש"ת מו"ה אברהם יצחק הכהן הגדול וגאב"ד דירושלים עיר קדשנו תבב"א...'

מרן הגאון הרב ברוך מרקוס זצוק"ל (תר"ל-תשכ"א) - התפרסם כרבה הראשי האשכנזי של חיפה וחיבר את "אמרי ברוך". היה שליח מרן הגאון "הסבא מקלם" זצוק"ל להקים את ישיבת המוסר "אור חדש" בירושלים. היה מהמשתתפים במסע המושבות בתרע"ד יחד עם הרב קוק, הרב זוננפלד, הרב חרל"פ, הרב קליערס מטבריה, ועוד.
בט' בניסן תר"פ כתב מכתב לרב קוק בעניין אספת הנבחרים שעמדה להיערך כמה ימים לאחר כתיבת המכתב. וכך כתב במכתבו:

ברוך מרקוס רב ואב"ד
פעיה"ק חיפה תובכ"א

ב"ה יום ט' חדש ניסן תר"פ

כבוד הרב הגאון הגדול המפורסם, אור ישראל, נזר תפארתו כקש"ת מו"ר אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א, ראש
הרבנים בעה"ק ירושלים תובכ"א.

אחדשה"ט באהבה והדרת הכבוד והמשפט לגאון כמוהו!

בבקשה מהדר"ג ולהודיעני תשובה ברורה בהחזור ללא שום איחור... עוד פעם בבקשה מהדר"ג להודיעני תיכף את
דעתו הרמה בנידן זה.

לפני שבועות אחדים הייתי בירושלים עיה"ק ולמרות רצוני החזק לראות את פני ק', שמעתי אז כי נסע לפתח-תקוה.
אסיים דבריי בברכת שמחת החג. ידידו הנאמן המתכבד לדרוש שלומו ושל' תורתו הק'

ברוך מרקוס

מרן הגאון הרב ברוך דב לייבוויץ (ה"ברכת שמואל") זצוק"ל (תר"ל-ת"ש) - במכתב אחר ששלח לרב קוק
במחלתו הקשה כתב:
'ב"ה ז' מנ"א תרצ"ה.

החיים והשלום ורפואה שלימה מן השמים, אל כבוד הגאון האמיתי, פאר הדור והדרו, כקש"ת ר' אברהם יצחק הכהן
קוק שליט"א, נרו יאיר, שיחי' לאורך ימים ושנים טובים אמן, האב"ד בירושלים עיה"ק תובכ"א.

העליון ית"ש יאריך ימיו ושנותיו על ממלכתו להאיר עין ישראל בתורתו הקדושה עד בוא משיחנו בב"א, ויחדש כנשר
נעוריו ועצמותיו יחליץ, ויקויים בו וקווי הש"י יחליפו כח. ישלח לו רפואה שלימה בתוך שאר חולי ישראל ולכל בשרו
מרפא, ויחזקוהו ויאמצהו בכל גופו הטהור, ויזכה לראות בגאולתן של ישראל ובבוא משיחנו אמן. והנני בתוך
המעתירים להש"י על של' וטובו דכ"ג. ישמע הש"י בקשתם ועתירתם, וישמח לבב כ"ג בבריאות טובה וחזקה אמן.
דברי המעתיר להש"י על של' וטובו דכ"ג, ישלח דברו וירפאהו במהרה.

ברוך דוב ליבאוויץ

ר"מ בשיבה ה' בית יצחק.

בהשוואה למכתב שכתב הגרב"ד למרן הגרי"ח זוננפלד זצוק"ל, וכידוע ר' ברוך דב היה בדעתו של הרב זוננפלד
בהתנגדות לציונות, כותב ה"ברכת שמואל" אב"ד בירושלים ללא ה' הידיעה במכתב שבו ביקש מהרב זוננפלד
עזרה בהשגת אישורי עלייה לכמה מתלמידיו בגלל שהם במצב פיקוח נפש.

מרן הגאון הרב נתן צבי פינקל ("הסבא מסלבודקה") זצוק"ל (תר"ט-תרפ"ז) כשביקש להעניק סמיכה לשניים
מתלמידיו בשנת חייו האחרונה, הוא פנה לרב קוק בבקשה שיעניק "סמיכת חכמים", כלשונו, לתלמידיו (אגרות
לראי"ה, עמ' ש"י):

בעז"ה שבת 'להורת לששון' לפ"ק

כבוד ועונג רוחני וגשמי להו"כ הגאון הגדול, המפורסם בקצוי ארץ בגאון תורתו, חכמתו וצדקתו, ובנועם מדותיו
העמוקות והנשגבות באור התורה, אוהב עם ישראל במסי"נ כו', כקש"ת מרנא הגרא"י הכהן שליט"א אב"ד ור"מ
דירושלים עיה"ק.

אחד"ש הדר"ג בכבוד ויקר כמשפט. לא אוכל למנוע א"ע מבלי בוא בכתובים הפעם באשר הדבר נוגע לשני רבנן,
הרב הג' הנעלה מר צבי נ"י פוכאוויץ והרה"ג החריף והשנון בכשרון ודעת מר ישראל מאיר נ"י גערוויש, אשר למדו
זה כמה בישיבת סלאבאדקע וכעת פה חברון עיה"ק, ושניהם כאחד טובים כי פשטו צורה ולבשו צורה תורית מוסרית
באופן נעלה. ויען כי נחוצים המה להשיג סמיכת חכמים, ובכן מצאתי חובה לנפשי גלות דעתי וחפצי כי המה ראויים
וראוים לזה, ותקותי כי יתקדש ש"ש בכל מקום היותם.

וע"ז באתי עה"ח כגודל גאון ערכו הרם, העבד ללמודי ד' וחושבי שמו.

נתן צבי פינקל

מרן הגאון הרב אברהם שמואל פינקל זצוק"ל - בן "הסבא מסלבודקה שהיה ראב"ד יזנה בליטא. ביקש מהרב קוק אישורי עלייה לו לאביו:
'אברהם שמואל בהגה"צ רנ"צ פינקעל
אב"ד דיעזנא דליטא

בעזה"י תע"ש"ק לסדר יציאת מצרים יעזנא
להוד כבוד הרב הגאון הגדול המפורסם החכם הכולל בכל קדשי ישראל כש"ת מוהר"ר הגרא"י קוק **אב"ד**
דירושלים הקדושה שליט"א עכ"ב.

מרן הגאון הרב יחזקאל אברמסקי זצ"ל (תרמ"ו-תשל"ו) - במכתב לרב קוק ביום חמישי, כ"ט בניסן תרפ"ה, כותב הרב אברמסקי על הכתרתו כראב"ד פ"ת (איני יודע אם רבנותו שם התקיימה בפועל) לאחר פטירתו של הגאון הרב ישראל אבא ציטרון זצ"ל, כשהוא פונה לרב קוק בלשון זו:
'שלמא רבא ובריות גופא לכבוד ידיד ה' ועמו הגאון הגדול המפורסם איש האשכולות פאר הדור וכו' וכו' מוה"ר אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א הרב הראשי לא"י והגאב"ד עיר הקודש ירושלים תבב"א'.

מרן הגאון הרב סלימן מנחם מני זצוק"ל (תר"י-תרפ"ד) - מגדולי רבני הספרדים בדורו, ובנו של הגאון הרב אליהו סלימן מני (הרא"ם) זצוק"ל, כיהן כאביו כראב"ד הספרדים בחברון לאחר פטירת הגאון הרב חיים חזקיהו מדיני (ה"שדי חמד") זצוק"ל. הרב קוק פנה אליו בבקשה להתקין תקנה בענין חימום המקוה.
בתשובתו בי' בתמוז תר"פ מגלה הרב מני את עומק ההערצה שרחש לראי"ה זצ"ל ('אגרות לראי"ה', עמ' קע"ז):
'לכבוד מ"ע עטרת תפארת ישראל, ראש גולת אריאל, כתר תורה, הוא זיוה הוא הדרה, הרב הגאון המפורסם לשם טוב ולתהלה, ראשון לציון וראש רבני עיה"ק ירושלים ת"ו, כקש"ת כמוהר"ר אברהם יצחק קוק שליט"א, ויהי שמו לעולם, כירח יכון עולם, כי"ר ...

התכבדתי בכתב ידי קדשו הנעלה למן י"א העבר, ואחר עד עתה להשיבו מפני חולשתי הרבה, ועד אשר עלה בידי לקבוע איש שיחמם הטבילה כנהוג, ונתנו מכיס אחינו ק"ק אשכנזים הי"ו לי"מ אחת, ומק"ק ספרדים הי"ו לי"מ אחת, ומכיס חצי לי"מ לכל חדש, ונתקיימה גזירתו הטהורה בכל תוקף תלי"ת. אקוה כי יסלח לי על כל מכתביו הטהורים שהדר"ג שולח לי ואני מקיימם ולא שלחתי להודיעו, יען כי סופר אין לי, ואני רב ימי מוטל על דוי לא אליכם, בטחתי ביקרת לבו הטהור כי מלך מוחל וסולח הוא.
ובכן כסא כבוד הדר"ג שליט"א ירום ונשא להוד ולתפארת וללבי עטרת, כאות נפשו הטהורה וכעטרת המוקירו ומכבדו ברגשי כבוד ויקר, סאלימן מנחם מני הי"ו'.

מרן הגאון הרב אהרן קוטלר זצ"ל (תרנ"ב-תשכ"ג) - כותב בראש מכתבו לרב קוק: **'מעלת כבוד הגאון הגדול המפורסם בכל קצוי הארץ, פאר הדור, עמוד הימיני, פטיש החזק, מעוז ומגדול לתורה ולדת כקש"ת מוהרא"י קוק שליט"א ראש הרבנים באה"ק וברושלים עיה"ק תובב"א'.**

מרן הגאון ר' שלמה גולדמן מזוהיהל זצוק"ל (תרכ"ט-תש"ה) - היה בראשי חודשים מבקר את הרב קוק ויושב לפניו כדי ליהנות מזיו פניו של הרב קוק ולהאזין לדברי תורתו. וראה בהמשך בעניין גיליון ירחון "קול תורה".

כשביקר הרב קוק במקום אכסנייתו של מרן הגאון הרבי מגור זצוק"ל (תרכ"ו-תש"ח) בביקורו הראשון בארץ בתרפ"א, סיפר לו הרבי שעתה הוא עומד להפריש תרומות ומעשרות בפעם הראשונה. אמר לו הרב קוק, אם כן תזכה גם בברכת 'שהחיינו', כדברי רש"י (מנחות ע"ה, ב') ביחס לכהן המקריב בפעם הראשונה, וכפסק הרמ"א ביו"ד כ"ח. הרבי הקשה, הרי הש"ך והפר"ח חולקים. אולם מרן הרב חזר וביסס את דעתו, תוך כדי בירור שיטות החולקים ביסודיות ובהרחבה כדרכו. ואף הוסיף לומר לרבי, כי שמחת בואו לארץ ישראל אף היא מצטרפת לשמחת קיום המצווה בפעם הראשונה, והרי הוא יכול לברך בלא חשש. אחרי ששמע הרבי את דבריו המקיפים של

הרב, קם ואמר: "אם מרא דאתרא, רבה של ירושלים, פוסק שיש לברך, מקבל אני את דעתו". וברך 'שהחיינו' בשמחה.

מכתב מרנן האדמו"רים הגאונים הרבי מגור, הרבי מאוסטרובצה הי"ד (תרמ"ז-תש"ג), הרבי מראדזין (תרל"ג-תרפ"ט) והרבי מנובומינסק, ר' אלטר אלעזר שמעון פרלוב (בנו הבכור של מייסד חסידות נובומינסק שהוא מרן הגאון ר' יעקב פרלוב זצוק"ל - תרל"ד-תרצ"ג), זצוק"ל, שבו מביאים את השקפתם כנגד השקפתו אך עדיין מעניקים לו כבוד רב:

בעזה"י חודש מ"ח ובחזרת בחיים [תרפ"ו] לפ"ק ווארשא

כבוד ידידנו הרב הגאון המפורסם איש האשכולות וכו' כש"ת מוהר"ר אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א רב ראשי בירושלים עה"ק תובב"א

כאשר שמענו כי כ"ג שיחי' מתרעם על עמידתנו מנגד לסייע לקופת הקק"ל וקרן היסוד ואדרבה הנני מזהירים שלא ליתן לקופות הללו, הננו בזה להודיע לכ"ג שיחי' כי לדעתנו מאחר שחובתנו ליישב ישראל בארצנו הקדושה על יסוד התורה"ק והדת, והכספים הנאספים לקופות הללו דעת הנותנים רובם ככולם אף החפשים עכ"פ רוצים שהישוב הקדוש באה"ק יעמד על יסוד התורה"ק ובניית הדת על תלה, ולאשר בהתמיכה מהכספים הנאספים לקופות הללו הוא מסייע ידי עובדי עבירה ומחללי הדת בפומבי כנודע ואין מי מהחרדים לדבר ה' בראש המוסדות שישגיח שיהיה הסיוע רק למשפחות אחב"י שומרי הדת בעלי אומנות ועבודה משומרי התורה לזאת מלבד כי זה גזל הרבים אין באפשרויות להחזיק בידי המחללים כל קדשי בני ישראל, ולכן מבקשים אנחנו גם את כ"ג שיחי' כי גם הוא יעמוד בפרץ לתקן גדרו של עולם ולעורר על דברינו הנאמרים באמת מקרב לב כי יסייעו אך ורק בידי המתישבים באה"ק שומרי התורה והדת להרבות כבוד שמים וכבוד ישראל ובטוחים אנו כי בעזה"י יעמוד לנו זכות התורה והמצוה וישבו בנים לגבולם ונזכה לראות בהמ"ק בבנינו וירושלים עיר קדשינו בתפארתה בב"א

ונאום אברהם מרדכי אלטר

הק' מאיר יחיאל הלוי מאוסטראווצא

מרדכי יוסף אלעזר ליינער

אלטר ישראל שמעון

ראיתי טענה של אנטי-ציוני קיצוני שהאדמו"רים נקטו בכבוד מזערי ולא יותר מצד הנימוס וכן כתבו "רב ראשי" ולא "הרב הראשי", ו"איש אשכולות" זה כלל לא תואר כבוד לרב. ראשית, רואים שהאדמו"רים ראו ברב קוק את ידידם, ואם היו מתייחסים אליו בשלילה, לא היו רואים בו ידיד, ולא בכל מכתב שגרתו לרב מקובל לכתוב "ידידי"/"ידידנו", אא"כ מדובר באמת בידידים. שנית, "רב ראשי בירושלים" או "הרב הראשי בירושלים" זה אותו הדבר כמו ב"רב עיר"/"רב העיר" וכן "רב אזורי"/"הרב האזורי" (ההבדל היחיד הוא שכשמדובר ביידוע מתכוונים דווקא לרב של עיר מסוימת שמדובר עליה או של אזור מסוים שמדובר עליו וללא יידוע הביטוי בפני עצמו שייך לכל עיר או אזור ולפי ההקשר במשפט יודעים לאיזו עיר או לאיזה אזור הכוונה). שלישית, "איש האשכולות" הוא בהחלט תואר לרב ותואר מיוחד ולא שגרתו. רביעית, בנוסף הם חוזרים כמה פעמים על "כ"ג שיחי' "=" כבוד גאון שיחיה" המראה על כבוד רב שרחשו לו.

האדמו"ר מסוכצ'וב השלישי, שלח לרב קוק מכתב ידידות לקראת ראש השנה תרפ"ו בו חוץ מאיחולי שנה טוב וכתובה וחתימה טובה כותב לו איך התענג לפגושו כאשר זכה להיות בירושלים:

'דוד בארנשטיין

אבדק"ק טאמשוב

ב"ה יום ג' דסליחות תפר"ה לפ"ק, טאמשוב

השוכן בציון ובחזר בירושלים יחון בספר החיים את כבוד ידידנו ידיד ישראל והרב הגאון הנפלא, הצדיק המפורסם, חכם חרשים ונבון לחשים, דורש טוב לעמו, כקש"ת מו"ה אברהם יצחק הכהן שליט"א, רב הראשי לעה"ק ירושלים תובב"א ולא רץ ישראל.

אחדשכגת"ה כמשפט ליראי ה' ולחושבי שמו. כאשר בחסדי ה' זכיתי להיות בתוככי ירושלים והתענגתי להתודע כ"ג שליט"א וחיבתו חיבת הקודש נתקעה בלבי וכמו כן נתכבדתי ממעכ"ג באות אהבה וידידות, והנני ממקום מרחוק להרגיש רחשי תודה ולהגיש ברכתי אל הכהן הגדול מאחיו בברכת השנים שיכתב ויחתם בספשצ"ג לחיים טובים ארוכים ומתוקנים ועד מהרה תחזינה עיניו ועינינו ירושלים נוה שאנן בנוי על תלה וארמון על משפטו יושב ופדויי ה' ישובון ובאו לציון ברינה ולירושלים בשמחת עולם.

כתקות ועתירת ידידו הדושכגת"ה מוקירו ומכבדו כערכו הקודש, המצפה לישועת ה' כי ידבר שלום אל עמו ואל חסידיו.
דוד בהגר"ש שליט"א מסוכטשאב האבק"ק טאמשוב'

ועד כולל גאליציה שלח בתרפ"ב מכתב לרב קוק שבו שאלוהו על חצר שלהם בעיר העתיקה שבה דירות לעניים ונותרה ריקה ועזובה בגלל הסכנות מהערבים הגרים סביבה וישנו מוסלמי הרוצה לקנותה, האם אפשר למכור אותה לו כשבכסף שיתקבל מהמכירה יקנו שטח בעיר החדשה שעליו יבנו בתים לעניים שלהם:

ו'עד כוללות גליציען
דכל ערי הקודש ת"ו
בעה"ק ירושלים תו"ב

חבת ירושלים
ואהבת ציון את תשכח לנצח

ב"ה ירושלים כ"ה בסיון תרפ"ב
כבוד הרב הגדול המפורסם סוע"ה וכו' מרן הרא"י הכהן קוק שליט"א ראש רבני א"י בירושלים ת"ו
... ובהיות שנזדמן לנו נכרי מושלמי לקנותו שואלים אנו מכבוד הדר"ג שליט"א אם מותר לנו למכור החצר הזו לנכרי עמ"נ שבדמיו נקנה תכף מגרש מחוץ לעיר ע"ש הנדיבה בעלת החצר הנז' לבנות עליו בתים, בהזדמנות הראשונה עבור עניי כוללנו.

נבקש מהדר"ג שליט"א תשובה מידית בכתב כדי שלא נאחר את ההזדמנות הטובה.

בכבוד רב, בשם הנהלת כולל גאליציען:

שלמה פרלמן
אליעזר סג"ל לנדא
דוד בריזל

מכך שהם פנו לרב קוק בשאלה שהטרידה אותם לגבי החצר שלהם שבעיר העתיקה, ולא פנו לרב זוננפלד שגר בבתי מחסה שבעיר העתיקה, מראה שהתייחסו לרב קוק כמרא דאתרא ולא לרב זוננפלד.

מרן הגאון הרב דוב בריש איינהורן מאמססוטב זצ"ל הי"ד - בן הגאון הרב אפרים צבי איינהורן זצוק"ל ובעצמו מגדולי דורו. שלח לרב מכתב על קבלת תלמידו הרב יעקב שטיין לשיבת "מרכז הרב", וכותב בראש מכתבו 'לכבוד הרב הגאון הגדול פ"ה פה"ד החכם הכולל חוקר אלקי דמטמרין גלין ליה מרא דארעא דישראל כקש"ת אברהם יצחק שליט"א כהן לאל עליון ורב והגאון אב"ד דעה"ק ירושלים תובב"א'.

מרן הגרנ"ט זצוק"ל (תרל"א-תרפ"ט) – ראש ישיבת ראדין. מבקש במכתבו לקבל את תלמידו ישראל ביארסקי ל"מרכז הרב" וכותב במכתבו:

'מתיבתא רבא "חפץ חיים"
בראדון פלך ווילנא

ב"ה יום ה' לחודש שבט תרפ"ה

כבוד הגאון האמתי, סוע"ה, מדברנא דאומת', כקש"ת מוהר"ר אברהם יצחק שליט"א קוק, הרב הראשי לעדת ישראל בירושלים...

הכותב למען קיום התורה ולומדיה
נפתלי צבי טראפ ר"מ בהישיבה

מֶרֶן הַגָּאוֹן הָרַב יַעֲקֹב שְׁפִירָא זְצוּק"ל (תרל"ג-תרצ"ו), ראש ישיבת וולוז'ין המחודשת, שלח מכתב לרב קוק שבו הוא מודה לו על פעלו למען מוסדות התורה ובכללם ישיבת וולוז'ין וכן כותב שהוא מבקש להעביר חלק משיבתו לארץ ומבקש מהרב קוק שינהל את ענייניה אם המעבר יתבצע ומבקש לקבל ל"מרכז הרב" תלמידים לשיבתו שמאוד רוצים בכך וכך כתב בראשו:

'לכבוד הוד כבוד ידיד נפשי הגאון הגדול המפורסם פאר הדור, נרו יאיר, עומד בפרץ עמו, כקש"ת מה"ר אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א רב הכולל דעה"ק ירושלים תובב"א...'

מֶרֶן הַגָּרִי"ז זְצוּק"ל (תרמ"ו-תש"ך) - במכתב השני שבו פונה הגר"יז לרב קוק והראשון שכתב הוא עצמו אליו והיה בתרצ"ד (ישנו מכתב מתרפ"ג שבו מצטרף הגר"יז למכתב דייני ביה"ד בבריסק לרב קוק) ביקש הגר"יז להוציא אישור כניסה לא"י עבור בחור משיבתו וכך כתב:

"ברכה מרובה לכבוד הרב הגאון הגדול המפורסם, תפארת ישראל וכו' וכו' כש"ת מוהר"ר אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א, רב דעה"ק ירושלים תובב"א. נעיונות בימינו נצח.

אחרי הברכה להדר"ג הרמה כיאות, הנני פונה בזה להדר"ג בבקשה אחת... ובטח הדר"ג הרמה לא ימנע טוב מבעליו בכל היכולת לעשות בענין זה...

ואסיים בברכת כל טוב להדר"ג הרמה שליט"א, הנני החותם בכל רגשי כבוד ויקר הראויים."

ישנן טענות שכל הכבוד הרב הזה בגלל שמדובר בפיקוח נפש. אך מבין המכתבים שבהם פונה הגר"יז לרב קוק הגר"יז לרב קוק, רק שניים קשורים לפיקוח נפש (השני הוא מכתב שבו ביקש הגר"יז לפעול למען הצלת בחור מהגיוס לצבא).

רוב המכתבים לא קשורים לפיקוח נפש כלשהו כמו למשל במכתב הראשון מתרפ"ג כלל אינו קשור לפיקוח נפש, אלא עוסק בקיום צוואה של בת בריסק שאביה נפטר ברחובות, ורק שני מכתבים בלבד עוסקים במקרים הקשורים לפיקוח נפש, המכתב של הצלת בחור שגויס לעבודת הצבא ובקשת אישור עלייה לארץ לאחר מתלמידיו כדי שיוכל ללמוד תורה כי בחו"ל הוא עלול להיות אבוד לעולם התורה, וגם במכתבים האחרים ישנם תארים מופלגים, כך שהגר"יז כתב תארים מופלגים לרב קוק גם ללא קשר לפיקוח נפש. וגם אם מדובר בפיקוח נפש, אין זה מכריח לחזור כמה פעמים באותו מכתב על 'הדר"ג [הרמה]', ולא מכריח לכתוב 'רב דעה"ק ירושלים תובב"א' או 'רב ראשי בירושלים עה"ק תובב"א' (במכתב להצלת בחור ישיבה מגיוס לצבא בתרצ"ה), כשההכרה ברבנותו של הרב קוק בירושלים, היא עצמה מראה על הערכה רבה ביותר.

אמנם, גם במכתב למֶרֶן הַגָּרִי"ז דושינסקי זצוק"ל הוא כותב 'רב ואב"ד למקהלות האשכנזים', כשכמובן ביחס לרב קוק גם מדובר ברב לאשכנזים. אלא שהגר"יז לא רצה להתערב במחלוקת והתייחס לשניהם כרבני הקהילה האשכנזית. בכל מקרה, מכך שהתייחס כך גם לרב קוק בנוסף לאיך שכותב לרב קוק במהלך המכתב, רואים את הערכתו הרבה אליו כפי שהעריך את הרב דושינסקי.

הגאון הרב ישראל חיים דייכס מלידס זצוק"ל - מגדולי הדור באותה תקופה. היה מעריץ נלהב של הראי"ה. למשל, בפתחו של אחד מספריו הרבים של הגר"יז דייכס, מובאת הסכמה מרגשת של הראי"ה, והרב דייכס מכנהו: **'ידיד נפשי הגאון הגדול האמיתי, תפארת ישראל, אוצר תורה יראה ותבונה, חוקר ומקובל, כקש"ת מו"ה אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א, רב הכולל בעה"ק ירושלים תובב"א'.**

הקנאים שלחו מכתב לגר"יז דייכס, וציפו כי הוא יענה לבקשתם להחרים את הראי"ה וספרו, הם לא ידעו שהרב דייכס הוא מעריץ של הרב קוק, ולא היה סיכוי שיחרים את הרב קוק. אדרבא, הוא הזדעזע ממעשיהם המגונים, ומחה על כך בחריפות.

הגאון הרב צבי אריה יעקב מייזלש זצוק"ל - התפרסם כרבה של לאסק הסמוכה לפיטרקוב ומחבר שו"ת "חדוות יעקב".

כתב בתרפ"ה מכתב לרב קוק שבו מודיע לו על שליחת ספרו ומבקש לשלוח לו את הערותיו, וכך כתב בפתיחה:

'צבי אריה יעקב מייזלש

בן הגאון מו"ה דוד זצ"ל

אבד"ק לאסקו והגליל

כ"ה יום א' ויקרא תרפ"ה

כבוד גאון הגאונים, רב רבנים, שר התורה, כל רז לא אניס ליה, מופת הדור, איש אשכולות הצדיק וכו' כקש"ת מו"ה אברהם יצחק שליט"א קוק, ראש הרבנים בירושלים עה"ק דארעא דישראל...

הנה מחאה של גדולי ישראל ומנהיגי הישוב הישן בירושלים שהתפרסמה בטבת תרצ"ג, בעקבות ביזוי הרב קוק: 'מחאה גלויה מאת ראשי ומנהלי מוסדות התורה והחסד של הישוב הישן והיהדות החרדית בירושלים ת"ו. בהתאסף יחד ראשי מוסדות הקודש של היהדות החרדית בירושלים, עמוד התווך של הישוב הישן בארה"ק, למראה הסכנה הצפויה ח"ו לקיומה של תורה ושלטונה בחיים, ע"י מעשיהם של כנופיית צעירים מחוסרי כל מצפון ורגש אחריות, ונעזרי כל זיק של כבוד התורה, שבשנאתם וקנאתם בגדולי התורה ועמליה בטהרה הרעישו מלחמת פלסתר על רבני ירושלים גאוניה וצדיקיה בכלל, ועל רבנו הגאון הצדיק מרן אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א, ראש רבני אה"ק והגאב"ד דפעי"ה"ק ירושלים ת"ו בפרט, ואחרי שנוכחו לדעת כי כנופיה זו של כותבי הפלסתר הם הם בעלי העתון 'קול ישראל' והם הם התופסים את בית ישראל בליבותם בתור סניפה של "אגודת ישראל" בירושלים, וגדולה החרפה ורבה הכלימה כי הרס זה לבית ישראל בא לנו בעוה"ר תחת השם המזויף של "יהדות חרדית" והגנת הישוב הישן שמחפריו אלה מתימרים ומתחצפים עוד להשתמש בו.

לכן מצאנו חוב קדוש בנפשנו להוקיע את עושי הרשעה האלה לעיני השמש ולהסיר מעל הישוב החרדי את קלון מעשיהם של מחריבי קרתא קדישא אלה. והננו מבקשים את פני רועי ישראל [...] לכלות הקוצים מכרם ד' צבאות. [...] חלילה להכניס שום רפיון בלב, מפני מעשיהם המקולקלים של איזה כנופיה בעלי ריב ומדון השקועים בפוליטיקה של פירוד לטובת עצמם, והם הקימו והרחיבו מספר נערים קלי עולם רודפי שקר ותוהו להעזי פניהם ברבותינו בדברי דופי, ובמה נחשבו הם, ואין כוחם אלא בכתבי פלסתר שהם מפיצים ברשעתם. אבל ת"ל, כל העדה כולם קדושים, יראי ד' ושומרי תורה ומצוות מכבדי התורה וגדוליה ומגינים במסי"נ על כל קנייניה הקדושים של היהדות החרדית. (מובא בספר "בתוך החומות" עמ' 330)

מרן הגרצ"ה קלינברג זצ"ל - חתן מרן הגאון המהרש"ם מברז'אן זצוק"ל, שכך כתב במכתבו לראי"ה מט"ז אדר א' תרצ"ה ובו כתב בין השאר שחותנו תמך בדברי הראי"ה לגבי היתר המכירה ואמר שהם אמתיים להלכה: 'שיל"ת יום ג' לסדר עליכם היום ברכה תרצ"ה. פה לאנטשין יע"א.

שלמא אשדר להאי גברא רבה ויקרא רבה דעמיה מדברנא דאומתיה ה"ה הרב הגאון הגדול המפורסם בכל קצוי ארץ איש אשכולות פאר המעלות והמידות כו' וכו' אין גומרין עליו את ההלל מרן ר' אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א האב"ד דע"ה"ק ירושלים תובב"א והרב הכולל ונשיא דכל ארעא דישראל יצ"ו...

הנני לקדם פניו בתודה וברכה, יהא רעוא מן קדם שמיא שיאריך ימיו ושנותיו בנעימים, ויזכה לראות בנין בית עולמים, וידיו תקרבנה על מזבח ד' עולות ושלמים, ויעלה לרצון לפני אדון עולמים, אכ"ר.

כה דברי עבד לעבדי ד' המשתחוה מול זיו הדרת קודשן והמצפה לתשובתו

הק' צבי הירש קלינגבערג האבד"ק הנ"ל והגליל

בירחון קול תורה תמוז-אב תרצ"ה (עמ' כ"א-כ"ה) מופיעה הכרזה על יום תפילה לרפואת הרב קוק שבו הוא מוגדר "רבנו גאון ישראל וקדושו מרן...", "רבנו גאון עוזנו הגאון הגראי"ה קוק שליט"א", 'גאון הדור שבית ישראל נשען עליו, עמוד התווך של התורה והיהדות באה"ק', ועל ההכרזה הזו חתומים מרנן הגאונים מגדולי ירושלים ובהם מגדולי הדור זצוק"ל: רא"ז מלצר (תר"ל-תשי"ד), רש"א פולונסקי ("הרב מטפליק" - תר"ל-תש"ח), רצ"פ פרנק זצ"ל (תרל"ז תשכ"א), הרבי מזוהילה, ר' שאול ידידיה אלעזר טאוב ממודז'יץ (תרמ"ח-תש"ח), ר' מנחם נחום טברסקי מרחמסטרביקה (ת"ר/תר"ג-תרצ"ו), ר' זאב טברסקי מרחמסטרביקה (תר"י-תרצ"ז), רי"ג הורוויץ (רי"י "מאה שערים" ורב השכונה - תרכ"ט-תשי"א), הרב משה חסקין ("הרב מפרילוקי" - תרל"ב-תש"י), הרב מאיר

סטלביץ ("הרב מחסלביץ" שהיה רב שכונת "זכרון משה"), ר"א אלישיב ("הרב מהומל"), הרב משה פריצקר ("הרב מברדיצ'וב"), הרב שלום מלמד ("הרב מאומן"), הרב מרדכי סנדר הלוי קופשטיין ("הרב מראדין"), רש"ז זלזניק (ר"י "עץ חיים" לצד הגרא"ז), רי"י וכטפויגל (ר"י "מאה שערים" וחתן ראש הישיבה הקודם מרן הגר"ז ר' ברוורמן זצוק"ל [נפטר בתרפ"ט] - תרמ"ז-תשל"ח), הרבנים שמחה ושמעון וינוגרד (ראשי ישיבת "תורת חיים"), ר"י סרנא (מראשי ישיבת "חברון" - תר"ן-תשכ"ט), ראשי ישיבת המקובלים האשכנזית "שער השמים" - רח"ל אויירבך (תרמ"ז-תשי"ד) והרב שמעון צבי [לידר-]הורוויץ (תר"ל-תש"ז), הרב יחיאל מיכל הורוויץ (ר"י מיכל דיין" שהיה דיין ביפו אצל מרן הגר"ה הלוי וידנבויס זצוק"ל ואח"כ רב שכונת "כנסת ישראל" ובתי ברוידא והסביבה בירושלים ומקורב לרב קוק והרב זוננפלד), הגאון הרב חיים קלידצקי זצ"ל (כ-30 שנים רב בארה"ב ועלה בתרפ"ח לירושלים - נפטר בתשי"ד), הרב יעקב הניך סנקביץ והרב חיים אלעזר אלתר (ראשי ישיבת "שפת אמת" הראשונים), הרב משה אריה לייב שפירא (ראש ישיבת "תורת אמת" החב"דית ומחשובי רבני חב"ד) ועוד. וכן נשלחו מכתבים שונים מרבנים גדולים שבהם איחולי החלמה חמים לרב קוק ובהם הוא מוגדר 'הגאון מוהר"א' קוק שליט"א' (הגר"ח"ע גרודזינסקי), 'כבוד הגאון האמתי פאר הדור והדרו הצדיק כקש"ת... האב"ד בירושלים...! (מכתב הגר"ד לייבוויץ מקמניץ המוזכר לעיל), 'כבוד ידידי הרב הגאון הנודע לשם תהילה ותפארת בתוך גאוני יעקב, עה"י (עמוד הימיני), פטה"ח (פטיש החזק) בעל מידות תרומיות כש"ת מוהר"ר' (הגאון רי"צ מלובביץ' זצוק"ל), 'הרב הגאון המפורסם פאר הדור רב פעלים וכו' כקש"ת הר"ר... רב הכולל בעיה"ק ירושלים תובב"א' (הגאון ר' יחזקאל הלוי הולשטוק מאוסטרובצה זצוק"ל הי"ד - תרמ"ז-תש"ג). עם חתימת החוברת הרב קוק נפטר. קישור:

<http://www.otzar.org/wotzar/book.aspx?61714&+%F7%E5%EC%20%FA%E5%F8%E4>

לאחר פטירת הרב קוק פרסמו גורמים שונים מודעות אבל ובהם מוסדות שאינם ציוניים אך ראו ברב קוק את גדול הדור שנלקח לבית עולמו, וביניהם ישיבות "עץ חיים", ו"כנסת ישראל - חברון" ו"ועד השחיטה האשכנזית" שיש לציין שהוקם כוועד שחיטה נפרד מהשגחת השחיטה של הרב קוק. ישיבת "עץ חיים" פרסמה את הדברים הבאים:

'הצור תמים פעלו'.

מוסד התורה הראשון באה"ק אשר לפני 16 שנה בשנת התרע"ט באותה עונה ג' אלול, היה ממביאי וממכירי רבן של ישראל בשערי ירושלים, מבכה עתה יחד עם היישוב הארצישראלי את האבדה הגדולה שאינה חוזרת בהילקח מאתנו פאר דורנו גאון עוזנו, מרן רבנו אברהם יצחק הכהן קוק זצוק"ל, ינחם הית"ש את משפחתו הגדולה ואת כל בית ישראל וירפא שבר בת עמו.

וכן ראו בקישור הבא את מינויו של הרב פרנק לרבה האשכנזי הראשי של ירושלים כיורש הרב קוק:

<http://www.hebrewbooks.org/pdfpager.aspx?req=23540&st=&pgnum=19>

וזה התוכן:

שאלת הרבנות בירושלים

אחרי הסתלקותו של רבנו הגדול גאון ישראל מרן הגרא"י הכהן קוק זצ"ל ונשמתו הטהורה עלתה השמימה ביום ג' אלול תרצ"ה ועיה"ק ירושלים נתיממה מרבה הגדול פנה זיוה פנה הודה פנה הדרה.

מיד נתעוררה היהדות החרדית לפתרון שאלת הרבנות הירושלמית, מי זה ימלא את המקום שנתפנה? ומי זה הראוי למלא את התפקיד הגדול הזה של רב ואב"ד בעה"ק? אשר תמיד היו גאוני וגדולי ארץ משמשים במשרה זו. נקהלו קהלות, ונאספו אספות מכל גדולי והשובי העיר למצא את האדם הגדול שעטרה זו הולמתו, ובכל האספות והועידות הובעה דעה אחת ברורה שלא נמצא איש רצוי למשרה גבוהה זו מבלעדי הרב הגאון האדיר רבי צבי פסח

פרנק שליט"א הראב"ד דעה"ק שגם בחיי רבנו ז"ל ה' הוא המוציא והמביא, וכל עניני העיר היו נחתכים על פיו, ובכל עניני דת ודין הוא המורה והפוסק המכריע.

בו נמצאו אותן הסגולות הדרושות לקברניטה של היהדות הירושלמית, נהירין לו כל שבילי הספרות התלמודית בבלי וירושלמי וכל ספרי הפוסקים הראשונים והאחרונים, שקשה למצא דוגמתו בכל עולם הרבנות, פקחות כצוינה והבנה עמוקה בכל ענפי החיים הכלכליים והחברתיים, ידיעה רחבה וחודרת לרוחות בני אדם ותכונותיהם, הסגולות היקרות והכשרונות הדרושות לרב ומנהיג ממדרגה ראשונה, והכל נתנו עיניהם בו, שהוא הוא האיש הראוי באמת לישא על ראשו את כתר הרבנות הירושלמית, וברבנותו לא תפסק שלשלת הזוהב של הרבנות הירושלמית מדור דור, גאוני וקדושי ארץ מדורות שלפנינו, ופה אחד הוהלט לקבוע יום מיוחד שבו יכתירו את הגאון הגרצ"פ פרנק שליט"א לרבה הגדול של ירושלים.

ההכתרה

מיד נבחרה ועדה מסדרת, מורכבת משלשה רבנים חשובים, שעליהם הוטלה קביעת תכנית ההכתרה, בעריכת כתב הרבנות, שעליו יחתמו כל גאוני וגדולי ע"ק, רבניה, דייניה, ראשי מוסדותיה, גבאי בתי כנסיותיה, וחשובי בוחריה, ולהביא את הסדרים הקשורים בהוצאה לפועל ההכתרה המקווה.

ויום ג' כ"ו טבת הוקבע להוציא לפועל הכתרת הרבנות הירושלמית ולמסור את כתב הרבנות לידי רבנו הגדול מרן הגאון רבי צבי פסח פרנק שליט"א ברב פאר והדר, והזמנות שלחו אל כל גאוני וחשובי אה"ק בזה"ל:

הזמנה להכתרת הרבנות הירושלמית

על ראש בחיר ירושלים וגידולה רב האי גאון מרא

דכולא תלמודא עמוד ההוראה

מרן צבי פסח פרנק שליט"א.

ביום ג' כ"ו טבת בשעה 4 אחה"צ וכו'.

בכבוד רב ובברכת התורה ועד המסדר.

ובהגיע יום המיועד ושעה המיועדת, התחילו נוהרים אנשים נכבדים מכל המינים והסוגים והרבה אורחים משאר ערי אה"ק להשתתף בשמחת ירושלים זו, והאולם הגדול נתמלא ע"י כמה מאות אנשים, כהם יותר ממאה גדולי הרבנים, סוחרים ובע"ב חשובים, כל אחד הושב על מקומו הראוי, וסדר מופתי שרר בכל הבית ע"י פקוח של הסדרנים שנעמדו ע"י ועד המסדר, נבהר ליו"ר האספה הרב יהושע מאיר רייכמן ב"כ גבאי בתי הכנסת שבעה"ק, ולמזכיר האספה מר י. ילין מנהל ועד השחיטה.

ומיד נבהרה משלחת מורכבת השלשה רבנים ה"ה הרבנים הגאונים ר' אלי' ראם דומ"ץ פעה"ק, ר' אשר זוסמן (אביו של הרב הגאון יוסף זוסמנוביץ הגאב"ד סלבודקה) ר' נהמן גדלי' ברודר מנהל ועד הכללי, שהם יביאו את רבנו הגאון שליט"א אל האספה לשים את כתר הרבנות על ראשו.

ובכן מה נהדר ה' כהן גדול! בהופיעו אל האספה, יחד עם מלווי הנכבדים כל הקהל קם כאיש אחד על רגליו, ולקול מחיאות כפים סוערות הושב רבנו הגדול על כסאו על יד הפרוכת הנהדר המקושט לכבודו, דממת קדש שררה באולם, יו"ר האספה קם על רגליו וביאר לפני הקהל כי עומדים אנו כעת לפני מאורע הסתורי רב ערך, שהוא מינוי רב ראשי לקהלת ירושלים, בירת אה"ק, אך מפני האבל הכללי על מות מלך בריטניה הגדולה שקרה היום, שבימי מלכותו ניתן הרשות לעמנו לשוב אל ארצנו הק' ולבנותה, הננו עוצרים את שמחתנו בלבנו ומסתפקים רק בעריכת הטקס לבד, ושומרים אנהנו על רגשי השמחה שלא יתפרצו.

אחר נמסר רשות הדבור להרב יצחק אריאלי מנהל ישיבת מרכז הרב, הוא הזכיר בנאומו כי תוגה מהולה בשמחתנו זו, ולמה הדבר דומה לנושא אחות אשתו הראשונה שמתה, כי אילו זכינו ה' רבנו הגרא"י קוק זצ"ל חי עמנו, ולדאבונו הגדול הוסר המצנפת והורם העטרה, אולם כמו שהקב"ה אמר אל יהושע אחרי מות משה, משה עבדי מת ועתה קום עבד את הירדן הזה, כן עתה הננו אומרים לרבנו החדש הזה שליט"א, ארץ ישראל זקוקה לך, מוסדי התורה וההסד מהכיס להנהגת הטובה, שע"י ימצאו את קיומם הנכון, שופטים ושוטרים תתן לך דרשו רז"ל אחד

ממונה על כלם-מופלא שבסנהדרין, סנהדרין הם הבוחרים מתוכם את הראש, ומנהג זה מקובל בירושלם שבחירת רבה הוא בעיקר ע"י ת"ח, וזהו "תתן לך" הממנים המה אשר הרבנות עיקר להם "לך"-ומשלך, הערב נוכל להכריז על נצחון התורה-תורת א"י - רבנו זה שהוא ממל השקידה התלמודית והגדלות האמיתית שבתורה יביא חיים חדשים בלבבות בנינו ללכת בעקבותיו, יאריך ימים על ממלכתו עד ביאת הגואל.

אחר מלא מזכיר האספה מר י. י. ילין לדבר בארוכה על מטרת האספה ושאיפתה, ושמסורת קדומה היא לעי"ק בהכתרת רבניה, במעמד כל גאוני העיר, וראשי ישיבותיה ומוסדותיה וכו' ולמסור בפניהם את "כתב הרבנות".

מיד קם היו"ר ומסר את כתב הרבנות להמזכיר עימ לקרא בו לפני הקהל, וז"ל:

ב"ה, יום ז' לחדש טבת שנת תרצ"ו פעהי"ק ירושלם תובב"א.

בהסכם חבר עיר בעצתם ובהסכמתם של גאוני ירושלים, שרי התורה רבניה מוריה, ראשי והכמי ישיבותיה, נבחרו וממוני הכוללות, וראשי המוסדות, וגבאי בתי הכנסת, מנויה וגמורה למנות את הרב הגאון הגדול פאר ישראל והדרו כש"ת מוה"ר צבי פסח פראנק שליט"א, לרב רבנן, למורם ומדריכם ומנהלם של עם ה' בירושלם, בעטרת תפארת כתר הרבנות אשר הולמתו, יכהן פאר בעבודת הקדש, והיה לעטרת צבי ולתפארת עם ה' יושב ציון, להורות להם דרכי ה', מצותיו, משפטיו ותורותיו.

רוכב שמים יהיה בעזרו לנהל עדת ה' על מבועי התורה ויראת ה' טהורה, ובכל עניני הצבור כל ימי ארך ימיו, והפורס סוכת שלום על עמו ועל ירושלם יגן בשלומם על כבוד גאונו, יאריך ימיו על כסא ממלכתו, יזכה לכהן פאר בעבודתו עבודת הקודש מתוך הרחבה, עד ירחם ה' עמו וישיבהו אל ארץ המדה, לפני שמש ינון, וכסאו בצדקה וחסד יכונן, עד ביאת ינון.

בעתירת וברכת החותמים בברכה בכבוד ובהערצה:

ראשי ומנהלי המוסדות...

הרבנים הגאוני מורי הצדק

כאן רואים בבירור שכלל הקהילה האשכנזית על רבניה תמכה ברב קוק כרבה ואחריו ברב פרנק.